

що на початковому етапі їх виникнення потрібно надати їм право на особисту недоторканність, яке забезпечить недопущення позбавлення права на їх існування(життя) та дій, що посягатимуть на гідність [6].

Отже виникне проблема врегулювання відносин між людиною і роботом. Тому вже зовсім скоро можливе й прийняття змін і до міжнародних документів, де окремо буде визначатись статус роботів, і до національного законодавства, адже це необхідно для запобігання ймовірних протиріч.

ЛІТЕРАТУРА:

1. European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules in Robotics (2015/2013(INL)). – URL: www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0051+0+DOC+XML+V0//EN
2. Токарева В.О. Щодо питання творчості та штучного інтелекту // Прикарпатський юридичний вісник. – 2018. – Вип. 1 (22). – С. 55-58.
3. Актуальні проблеми цивілістики у цифрову добу: монографія / за ред.. Є.О. Харитонова, О.І. Харитонової; НУ «ОЮА». Одеса: Юридична література, 2018. – 248 с.
4. Баранов О.А. Інтернет речей і штучний інтелект: витоки проблеми правового регулювання. URL:aphd.ua/publication-376
5. Некіт К.Г. Суб'єкти права приватної власності в інформаційному суспільстві// Lex Portus. –2018. –№2 (10). –С. 128-141.
6. Кулинич В. Цифрова особистість: чи можуть роботи бути наділені правами?// Юридична газета online № 49 (599) 05.12.2017.URL: jur-gazeta.com/dumka-eksperta/cifrova-osobistist-chi-mozhut-roboti-buti-nadileni-pravami.html.

Колібик Ірина Олександрівна,

студентка 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Завальнюк С.В.

ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ВЛАСНИКІВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

В Україні на 2018 р. кількість користувачів в мережі інтернет зросла до 25 мільйонів, що перевищило половину усього населення. Активне користування мережею інтернет різко підвищило необхідність урегулювання окремих інститутів цивільного права. Особливо складна ситуація спостерігається з таким фундаментальним правом людини (зафіксований в Основному законі [1]) як право власності.

Перш, ніж розглядати цивільно-правові способи захисту права власності в мережі інтернет, необхідно визначити зміст права власності в двох площинах: як суб'єктивного права взагалі; як зміст права на власну поведінку власника. Далі слід зацентувати увагу на відмінності охорони та захисту права власності. Цивільно-правова охорона права власності визначається як сукупність цивільно-правових норм, що забезпечують нормальний і безперешкодний розвиток даних відносин в інтересах власника і суспільства в цілому. А цивільно-правовий захист права власності бачиться як більш вузьке поняття, що представляє собою сукупність цивільно-правових способів, які застосовуються до порушників відносин, т. е. є різновидом способів захисту цивільних прав [3, с. 12]. Способи такого захисту визначено в ст. 16 ЦК України. Вони стосуються і захисту прав власності. При цьому їх перелік не є вичерпним.

Сьогодні право власності активно видозмінюється під впливом розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Важливу роль у цьому відіграє мережа Інтернет. Інтернет – це глобальна загальнодоступна інформаційно-телекомунікаційна мережа зі складною багаторівневою інфраструктурою, яка функціонує на засадах транскордонного управління та надає можливості для створення, розміщення інформації і доступу до неї, а також надання пов'язаних із цим інформаційних послуг.

Базуючись на позиції О.М. Пастухова [4, с. 110] можна виокремити два етапи захисту права власності мережі Інтернет. Перший – захист на етапі до порушення права власності. Так, наприклад, на цьому етапі власники авторського твору, розміщеного в мережі Інтернет, можуть використовувати такі прийоми, як обмежена функціональність, «годинникова бомба», захист від копіювання, криптографічні конверти, контракти, запобіжні заходи. Другий – захист на етапі вже після порушення авторських прав. На ньому застосовуються такі технічні та правові прийоми, які автори та їх правонаступники можуть використовувати для доведення факту порушення своїх прав на розміщені в Інтернеті твори та встановлення кола правопорушників: використання агентів (комп'ютерних програм, які можуть автоматично виконувати попередньо визначені команди), стеганографія (процес ховання інформації у файлах у такий спосіб, що прихована інформація не може бути легко віднайдена користувачем), судове переслідування. Водночас такий підхід має і певний недолік – частина таких способів захисту не може бути віднесена до цивільно-правових, а є суто технічними. З іншої сторони технічне припинення порушення права власності є різновидом цивільно-правового припинення дії, яка порушує право. Тобто межа між суто технічними і цивільно-правовими засобами сьогодні є досить розпливчастою. Досить часто цивільно-правові

засоби з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, включають в себе і технічні. Більш того, їх подальший розвиток обумовлений і тим, що кількість порушень права власності в мережі Інтернет зростає пропорційно розвитку технічних засобів відтворення та розповсюдження інформації.

Сьогодні важливою проблемою, яка передує захисту прав власників у мережі інтернет є необхідність формування теоретичної доктрини на електронне право власності або право власності на електронний (цифровий) об'єкт. Адже в мережі інтернет усі об'єкти предстають у вигляді цифрового коду. Тобто мова йде про формування так званого інтернету речей. В якості прикладу можна відзначити, що право власності на нерухомість в мережі інтернет може бути представлене у різному вигляді – наприклад, у вигляді цифрових фотографій цієї нерухомості, записів у відповідних реєстрах, які посвідчують це право власності, до яких є доступ з мережі інтернет тощо. При цьому в якості способів захисту таких прав можна застосовувати усі ті способи захисту цивільних прав та інтересів, які передбачені ч. 2 ст. 16 ЦК України: визнання права; визнання правочину недійсним; припинення дії, яка порушує право; відновлення становища, яке існувало до порушення; примусове виконання обов'язку в натурі; зміна правовідношення; припинення правовідношення; відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди; відшкодування моральної (немайнової) шкоди; визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб. Суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом.

Специфіка мережі інтернет та реалізації права власності у ній обумовлює складності при фіксації порушення цих прав. Так, наприклад експертна спільнота наполягає на тому, що лише результати експертизи мають доказове значення щодо фіксації порушень права власності в мережі інтернет. Судді в судах також схильні до такого підходу. Однак вважаємо, що такий підхід відстає від розвитку відносин в мережі інтернет. Спільнота юристів-практиків опирається на ті докази, які вони вже використовували. Зокрема це нотаріальне посвідчення права власності, звичайна роздруківка веб-сторінок, огляд доказів в судовому процесі за місцем їх знаходження в мережі інтернет. Вважаємо, що це правильний підхід, який вимагає доповнення використання доказів із кешу браузера, кешу пошукових систем тощо.

Таким чином, на сьогодні інститут цивільно-правового захисту прав власників у мережі інтернет перебуває на стадії свого становлення. У зв'язку з

цим низка проблем, пов'язані з таким захистом вимагають свого законодавчого врегулювання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: Основний Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141.
2. Цивільний кодекс: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст.356.
3. Деревнин В.С. Понятіе способов защиты и их классификация в украинском гражданском праве / В.С. Деревнин // Актуальні проблеми захисту права власності: матер. кругл. столу (м. Одеса, 17 червня 2016 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є. О. Харитонова. – Одеса : Фенікс, 2016. – С. 12-14.
4. Пастухов О.М. Авторське право у сфері функціонування всесвітньої інформаційної мережі Інтернет: дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О.М. Пастухов. – К., 2002. – 173 с.

*Ланова Анастасія Юріївна, Кудінова Катерина Валеріївна,
студенки 1-го курсу магістратури
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Берназ-Лукавецька О.М.*

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО НАДАННЯ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЯК ЦИВІЛЬНИЙ ДОГОВІР

Українське законодавство пережило чимало змін та реформ. Одна з таких нещодавно торкнулася медичної сфери суспільного життя. Стаття 3 Конституції України визначає, що життя та здоров'я людини визнаються найвищою соціальною цінністю. І насамперед медичні правовідносини повинні це забезпечувати. Однак, зважаючи на стан медичних закладів, заробітну платню медичних працівників та якість надання ними послуг, постають певні питання щодо виконання норми прямої дії основного закону держави.

Одне з таких питань намагалося вирішити Міністерство охорони здоров'я України (далі – МОЗ), затвердивши в березні 2018 року Порядок вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форму декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу. Це порядок визначає, що кожний громадянин України (в наказі вживається термін «пацієнт»), незалежно від місця проживання, має право вибрати лікаря, до кого він може звертатися за медичною допомогою. Такі правовідношення закріплюються Декларацією, яка